

Vem gifter man sig med?¹

Av professor Bengt Lindegård, Göteborg

Frågan "Vem gifter man sig med?" har ett betydande socialmedicinskt intresse. Jämte arbetet utgör ju tillvaron i äktenskapet och familjen den betydelsefullaste sektorn av genomsnittsmänniskans sociala liv. Det är ju också välbekant att förhållandet mellan makar ofta har relevans för läkarens bedömning och åtgärd i enskilda patientärenden.

Störningar eller andra missförhållanden i relationen mellan äkta makar kan i sig själv vara en etiologisk faktor bakom psykiska eller psykosomatiska sjukdomar. Omvänt kan en makes eller makas förhållande till patienten spela avgörande roll för det terapeutiska resultatet vid diverse sjukdomstillstånd. Jag bortser från det mera materiella omhändertagandet och tänker istället på de mellanmänskliga relationerna och deras betydelse i sammanhanget. Hustruns inställning och attityd till en make med alkoholmissbruk kan nämnas som ett påfallande exempel på det sagda.

Från en något teoretisk synpunkt innebär den äktenskapliga situationen följande. Partnern i äktenskapet konstituerar miljöfaktorer med sina sammanhängande krav på prestationer från den enskilde. Dessa prestationer måste uppfyllas för att en harmonisk äktenskaplig situation skall föreligga. Om den enskilde lyckas uppfylla kravet på prestationer i olika avseenden, sammanhänger dels med det krav som framställs från miljön, d.v.s. från partners sida, dels på egna personliga förutsättningar. De krav och de prestationer det här är fråga om gäller kanske ofta materiella ting, det må vara krav resp. resurser till ekonomisk eller annan

mera socialt betonad insats eller det må vara krav resp. prestationsförmåga som ansluter till det erotiska samlivet i äktenskapet. Vid sidan av sådana omständigheter torde makarnas krav på varandra resp. resurser till att uppfylla dessa krav, vara knutna till vederbörandes personliga läggning och livsstil. Det är kring sistnämnda relationer följande framställning koncentreras.

I det kliniska arbetet har man ju tillfälle att studera hur människor med olika läggning passar bättre eller sämre samman i ett äktenskap. Emellertid är ett kliniskt material utvalt på särskilt sätt till följd av alla de omständigheter som för patienten till oss, resp. som gör att vi får anledning intressera oss för kontraheten och dennes personlighet. Man vill därför gärna se motsvarande resultat från ett material som från klinisk synpunkt kan betecknas som normalt. Man vill med andra ord studera personlighetsrelationerna i ett genomsnittsäktenskap utan att medicinska komplikationer hos någondera parten förekommer.

För sådant syfte krävs alltså att man samlar in sitt observationsmaterial på annat sätt än vid gängse kliniska studier. Eftersom äktenskapssituationen innebär en avslipning mellan makarna ifråga om deras attityder och livsstilar, vill man gärna lägga upp en sådan studie prospektivt, d.v.s. man vill studera makarnas läggning var för sig på ett tidigt stadium av äktenskapet och man vill ha möjligheter att följa äktenskapets utveckling i harmonisk riktning eller disharmonisk, och ställa detta som kriterium på anpassningen mellan parterna. Av denna anledning är det skäl att välja ett material av unga människor. Därmed uppnår man vidare fördelen att inte få ett särskilt stort bortfall genom

¹) Från Socialmedicinska institutionen vid Göteborgs universitet (prefekt: professor Bengt Lindegård).

skilsmässor; skilsmässan är ju i själva verket ofta ett kriterium på att makarna inte lyckats jämka samman sina attityder och livsstilar med varandra.

Ett material av denna beskaffenhet lämpar sig vidare väl för att belysa den fråga som satts som rubrik på denna uppsats, nämligen frågan "Vem gifter man sig med?". Vi vet från olika studier att kontrahenterna i ett äktenskap inte väljer varandra helt på en slump. Så t.ex. finns som bekant ett starkt ålderssamband mellan makarna, i det att man gifter sig med en ungefärligen jämnårig. Kvinnan är i allmänhet något eller några år yngre än sin make. Vidare väljer man som regel make som har gemensamma drag med en själv ifråga om etnisk tillhörighet, bildningsnivå, socioekonomisk status, religiös och politisk attityd m.m. Det är där-
emot fortfarande tveksamt om makevalet hänger samman med kontrahenternas personliga läggning. Olika undersökningar har lämnat rätt motstridande resultat härvidlag. Detta sammanhänger till en del med vilka metoder man tillämpar för att bedöma och mäta personligheten. I det följande är det denna kontroversiella fråga vi skall studera närmare.

Undersökningsmaterial

Under tiden oktober 1965 till maj 1966 intervjuades c:a 260 kvinnor och män (äktade män eller fästmän) i syfte att studera ovanstående fråga. Som utgångspunkt valdes kvinnor i åldern 20—25 år som födde sitt första barn på KK I vid Sahlgrenska sjukhuset. Under observationsperioden vårdades 214 kvinnor i nämnda åldrar för sitt första partus på de allmänna avdelningarna 63, 64 och 65. Av praktiska skäl medhanns inte intervjuer på samtliga, utan blott på 130. Något systematiskt urval av dessa 130 från hela klientelet ägde icke rum, utan resultaten kan sägas vara representativa för hela klientelet. Eftersom praktiskt taget alla kvinnor förlöses på sjukvårdsinrättning, torde resultaten vara av acceptabel representativitet från befolkningsstatistisk synpunkt. En viss underrepresentation av kvinnor i högre socioekonomisk position erhålles emellertid, eftersom blott allmänna avdelningar och icke privatavdelning eller privata förlösningssanstalter inventerats. Med hänsyn till att

man knappast kan förvänta sig något starkare samband mellan personlighet och socioekonomisk position, torde detta urval knappast i större utsträckning påverka resultaten.

De först intervjuade 30 paren avsågs bilda en särskild grupp för undersökning av själva mätinstrumentet, d.v.s. det frågeformulär som konstruerats för att bedöma personligheten. Efter de första 60 intervjuerna — d.v.s. intervjuer av 30 kvinnor och deras män eller fästmän — granskades frågeformuläret i syfte att rensa bort sådana frågor som besvarades antingen jakande eller nekande av mer än 3/4 av deltagarna. De följande 200 intervjuerna — d.v.s. på 100 par — bildade stommen till den egentliga undersökningen. De resultat som redovisas i det följande hänför sig till de sist intervjuade 100 paren.

Intervjuen av kvinnorna skedde på KK I i anslutning till förlossningen. Männerna intervjuades antingen på socialmedicinska institutionen eller i hemmet. I enstaka fall intervjuades männen per telefon. Intervjuen skedde i bunden form, d.v.s. efter ett fastställt frågeformulär, och utfördes av en särskilt anställd socialkurator.

Frågeformuläret

Det primära frågeformuläret omfattade inte mindre än 224 personlighetsfrågor. På basis av provintervjuerna på de först intervjuade 60 personerna fränsorterades 51 frågor, därför att mer än 3/4 antingen bejakade eller svarade nekande på frågan. Återstående 173 frågor differentierade däremot väl, och bibehölls i den slutliga versionen av frågeformulär. Det primära frågeformuläret finns redovisat i ett nyligen utgivet kompendium i medicinsk psykologi (Lindegård, 1966).

Personlighetsfrågorna centreras kring två huvudkategorier av variabler, dels mera psykiatriskt orienterade personlighetsvariabler, dels mera socialpsykologiska variabler som ingår i den personlighetsbedömning vi brukar genomföra i kliniska socialmedicinska sammanhang. Den förstnämnda gruppen omfattar variablerna syntoni, schizoidi, asteni och hysteroidi, och har ursprungligen tillkommit för att bedöma den psykiska vulnerabiliteten el-

ler i övrigt notera personlighetsdrag av psykiatrisk relevans. Frågorna överensstämmer med dem som användes rutinmässigt vid psykiatriska kliniken å Sahlgrenska sjukhuset. Frågorna inom denna kategori har formulerats av Bengt J. Lindberg. De socialpsykologiska frågorna är nykonstruerade och har tidigare icke nyttjats för en systematisk undersökning. Innehållsligt har de en viss överlappning till de psykiatriska variablerna, men de mäter mera omedelbart olika sociala beteenden och reaktionsmönster. De bygger inte på någon personlighetspsykologisk teoribildning, utan har valts utifrån pragmatiska synpunkter och klinisk socialmedicinsk erfarenhet. Eftersom det utgör nykonstruktioner, kan det måhända vara på sin plats att presentera dessa variabler något närmare.

Sociofili versus *sociofobi* mäter den enskildes behov av samvaro med andra människor eller ensamhet från andra. *Hypersocialitet* versus *hyposocialitet* mäter vederbörandes högre eller lägre benägenhet att aktivt intressera sig för andra människor, enskilda eller i grupper. *Materiell miljöresistens* versus *d:o känslighet* uttrycker i vilken mån en person är oberoende eller beroende av omgivningens konkreta utformning för att finna trivsel, t.ex. om vederbörande är särskilt känslig för oordning och slarv, av personlig prägel på utformningen av hem, arbetsplats o.s.v. *Interpersonell miljöresistens* versus *d:o känslighet* tar mera sikte på vederbörandes lägre eller högre känslighet för medmänskliga reaktioner och beteenden. *Social stabilitet* versus *d:o instabilitet* uttrycker en persons sociala uthållighet i arbete och mellanmänskliga relationer. *Moralisk-resistens* versus *d:o känslighet* är ett mått på en lägre eller högre grad av samvetsömhet eller normkänsla. *Social självständighet* versus *socialt beroende* slutligen, mäter individens möjligheter att i olika sociala sammanhang kunna "stå på egna ben" eller vara beroende av andra människors stöd.

På basis av de avgivna jakande eller nekande svaren på intervjufrågorna konstruerades enkla skalor på följande sätt. För de psykiatriskt orienterade personlighetsfrågorna betecknades varje jakande svar med 1 poäng, varje nekande med 0 poäng. Svaren summerades ihop och totalantalet poäng togs som mått på i vilken grad vederbörande

utmärkes av synton, schizoid, astenisk resp. hysteroid personlighet. De socialpsykologiskt orienterade frågorna omfattade frågor riktade åt variabelns båda håll. Sålunda ingick exempelvis frågor som riktas mot såväl sociofil läggning som mot en sociofob läggning. Poängsättningen skedde här på så sätt att ett ja-svar på en sociofil fråga, liksom ett nej-svar på en sociofob fråga fick 1 poäng. Övriga svar fick poängen 0. På så vis uttrycker den sammanlagda poängen för variabeln hur utpräglad den sociofila läggningen är för en viss person. Ju lägre detta värde är desto mera sociofob läggning har vederbörande. Skalor för övriga socialpsykologiska variabler konstruerades på analogt sätt.

Förutom personlighetsfrågor omfattar intervjuformuläret uppgifter om bl.a. vederbörandes levnadsålder, sociala bakgrund ifråga om ekonomi och utbildning, familjeplanering m.m. Vidare noterades efter en 6-gradig skala vederbörandes inställning till intervjun i negativ eller positiv riktning. Levnadsåldern och attityden till undersökningen innefattas i följande analys, övriga data har ännu icke beaktats.

Resultat

Inställningen till intervjun är för männen 5.0 skalenheter och för kvinnorna 5.2, d.v.s. en mycket positiv attityd för båda könen. Ingen enda vägrade medverka i undersökningen. Dessa resultat bekräftar vad man kunde förutsäga, nämligen att motivationen för att delta i en undersökning av detta slag är mycket stort hos personer som redan har kontakt med en sjukvårdsinrättning, och då intervjun genomföres i anslutning till vårdtillfället.

En jämförelse mellan de båda könen ifråga om olika personlighetsdrag har i och för sig ett intresse, men saknar relevans för den uppställda huvudfrågan och skall därefter inte närmare kommenteras här. Se vidare tabell 1.

Jämförelsen mellan kvinnor och män i de skilda paren skedde genom beräkning av vanliga korrelationskoefficienter. Jämföres *samma* personlighetsvariabel mellan man och kvinna, finner man signi-

	Medelvärde		Standard-deviation	
	Män	Kvin.	Män	Kvin.
Syntoni	7.36	8.56	2.05	1.71
Schizoidi	7.23	6.66	2.27	2.25
Asteni	6.33	7.45	3.31	3.13
Hysteroidi	8.04	9.20	3.30	3.67
Sociofili	11.49	10.45	3.30	3.22
Hypersocialitet	6.46	7.33	2.49	2.63
Materiell miljöresistens	7.65	7.53	2.78	2.37
Interpersonell d:o	8.02	6.69	2.82	3.18
Social instabilitet	6.26	6.54	2.53	2.22
Moralisk-etisk resistens	8.24	7.09	2.56	2.64
Social självständigh.	10.35	7.94	3.03	3.60
Födelseår	1939.84	1942.71	3.37	1.68
Attityd till undersökningen	5.00	5.15	0.60	0.61

Tabell 1. Medelvärden och spridningsmått för de studerade personlighetsvariablerna, resp. levnads-ålder (Födelseår) och attityd till undersökningen hos kvinnor och män. Födelseåret anges i hela år och decimaler därav. Övriga mått utgör skalenheter (jfr texten).

fikanta korrelationskoefficienter för 4 av de studerade 11 variablerna, nämligen för moralisk-etisk resistens ($r = .31$), sociofili ($r = .29$), hysteroidi ($r = .25$), samt asteni ($r = .23$). Den genomsnittliga tendensen för dessa variabler är att "kaka söker maka", d.v.s att ett högt värde på skalan ifråga för den ena partnern tenderar att medföra ett högt värde även för kontrahenten och vice versa. Man skulle ju också kunna tänka sig att "motsatserna dras till varandra", vilket matematiskt skulle innebära att man funne negativa korrelationer. Så har emellertid inte varit fallet på detta material. Resultaten motsäger naturligtvis inte att en sådan tendens föreligger latent. I själva verket kan de nyssnämnda båda principerna finnas jämsides, så att man i vissa fall har ett valgifte efter principen "kaka söker maka" och i andra par efter principen att "motsatserna dras till varandra". De båda principerna skulle nämligen kunna tänkas neutralisera varandra

och leda till att man för hela materialet inte finner någon korrelation alls mellan kvinnans och mannens personlighetsdrag. Om så är fallet kan inte avgöras, det vi kan studera är blott vilken princip som dominerar i hela serien av par.

När man studerar likheten mellan makar ifråga om en bestämd variabel, bör det hållas i åtanke att den äktenskapliga situationen i sig kan påverka kontrahenternas personlighet i utjämning eller kontrasterande riktning. Som redan nämnts har det emellertid ansetts mindre sannolikt att en sådan personlighetspåverkan skulle äga rum under den korta tidsrymd som äktenskapen i regel varat i det föreliggande observationsmaterialet. Hade man däremot studerat äldre äktenskap, skulle en sådan invändning måst tillmätas större betydelse.

Beträffande korrelationerna mellan kontrahenterna ifråga om olika personlighetsvariabler bortfaller de vanliga hypoteserna om att lika personligheter söker sig till varandra resp. att kontrasterande personlighetsvarianter gör det. Ej heller kan man i samma utsträckning räkna med att en personlighetspåverkan i utjämning eller kontrasterande riktning äger rum mellan personlighetsmönster av olika innebörd.

De studerade 11 personlighetsvariablerna ger upphov till 55 sambandsmöjligheter. Blott 7 av dessa visade signifikanta samband. Om man utgår från männens personlighet så är det variabeln hypersocialitet versus hyposocialitet som svarar för inte mindre än 3 av dessa samband. Hypersociala män väljer i genomsnitt socialt självständiga ($r = .25$), steniska ($r = .24$), hysteroida ($r = .24$) och därutöver något äldre kvinnor än vad genomsnittsmannen gör ($r = .24$). Syntona män tenderar att välja socialt stabila ($r = .26$) och socialt självständiga ($r = .21$) kvinnor. Sociofila män väljer företrädesvis socialt stabila kvinnor ($r = .23$). Slutligen tenderar män med interpersonell miljökänslighet att välja schizoida kvinnor ($r = .21$).

Av visst intresse är att de båda variabler som företrädesvis visar signifikanta korrelationer mellan mannens och kvinnans personlighetsmönster, nämligen hypersocialitet och syntoni, icke uppvisar något signifikant samband med samma personlighetsvariabel hos det motsatta könet. Inte heller har de

nämnda personlighetsdragen någon betydelse för makevalet utifrån den kvinnliga partners utgångspunkt.

Hos kvinnan är det främst social självständighet och social stabilitet som har relevans för makevalet bland de studerade variablerna. Sålunda tenderar socialt självständiga kvinnor att välja hypersociala ($r = .25$) och syntona ($r = .21$) män, medan socialt stabila kvinnor företrädesvis väljer syntona ($r = .26$) och sociofila ($r = .23$) män. En motsättning föreligger hos kvinnorna beträffande asteni och hysteroidi, i det att asteniska kvinnor väljer hypersociala män ($r = .24$) medan hysteroida kvinnor väljer motsatsen, d.v.s. hypersociala ($r = .24$) män. Schizoida kvinnor har en viss benägenhet att välja interpersonellt miljökänsliga ($r = .21$) män. Slutligen tenderar sociofila kvinnor att välja yngre män än genomsnittligt ($r = .25$).

Storleksordningen på de funna sambanden med korrelationskoefficienter omkring 0.25 är vad man ungefärligen kan vänta sig i förhållandenvarande sammanhang. Till jämförelse kan nämnas att sambandet mellan kontrahenternas levnadsålder på den föreliggande serien uppgår till $r = .58$.

När man studerar vilka variabler i mannens resp. kvinnans personlighetsmönster som har betydelse för makevalet, blir det av intresse att se hur de olika personlighetsvariablerna förhåller sig till varandra inom vardera könet. Av denna anledning beräknades korrelationerna mellan olika psykiatriska personlighetsvariabler, mellan olika socialpsykologiska variabler samt mellan variabler tillhörande båda dessa kategorier. (Se tabellerna 2—5). Det skulle föra för långt att kommentera enskildheter bland dessa resultat. Det förtjänar dock nämnas att de studerade variablerna ingalunda är helt oberoende av varandra, vare sig de psykiatriskt eller de socialpsykologiskt orienterade variablerna. Å andra sidan visar sambandsmönstret att man med de tillämpade variablerna fångar in olika aspekter på personlighetsyttringar som har vissa innehållsliga beröringspunkter. I den aktuella studien har det bl.a. kunnat visas att man med de här introducerade socialpsykologiska personlighetsvariablerna fångar in något väsentligt hos individens egenskapsuppställning, och att detta icke täckes av de psykiatriskt orienterade variablerna, trots att det föreligger en del korrelationer mellan de båda typerna av variabler.

	Syntoni		Schizoidi		Asteni		Hysteroidi	
	Män	Kvin.	Män	Kvin.	Män	Kvin.	Män	Kvin.
Syntoni			— .17	— .25	.24	— .18	.27	.32
Schizoidi	— .17	— .25			.30	.24	.06	— .09
Asteni	.24	— .18	.30	.24			— .03	— .23
Hysteroidi	.27	.32	.06	— .09	— .03	— .23		

Tabell 2. Samband mellan olika psykiatriskt orienterade personlighetsvariabler hos män resp. kvinnor. Signifikansnivån av 95 % resp. 99 % motsvaras av korrelationskoefficienter över 0.20 resp. 0.25.

	1	2	3	4	5	6	7
1. Sociofili		.09	.28	.31	.06	.24	.15
2. Hypersocialitet	.09		.07	— .03	.19	.03	.01
3. Materiell miljöresistens	.28	.07		.39	.42	.39	.21
4. Interpersonell miljöresistens	.31	— .03	.39		.09	.39	.33
5. Social instabilitet	.06	.19	.42	.09		.13	.09
6. Moralisk-etisk resistens	.24	.03	.39	.39	.13		.25
7. Social självständighet	.15	.01	.21	.33	.09	.25	

Tabell 3. Korrelationsmatris för sambanden mellan olika socialpsykologiska variabler. Män.

	1	2	3	4	5	6	7
1. Sociofili		.23	.16	.18	— .07	.12	— .05
2. Hypersocialitet	.23		.15	.03	— .08	.01	.30
3. Materiell miljöresistens	.16	.15		.34	.24	.21	.13
4. Interpersonell miljöresistens	.18	.03	.34		.01	.25	.21
5. Social instabilitet	— .07	— .08	.24	.01		.13	.20
6. Moralisk-etisk resistens	.12	.01	.21	.25	.13		.35
7. Social självständighet	— .05	.30	.13	.21	.20	.35	

Tabell 4. Korrelationsmatris för sambanden mellan olika socialpsykologiska variabler. Kvinnor.

	Syntoni		Schizoidi		Asteni		Hysteroidi	
	Män	Kvin.	Män	Kvin.	Män	Kvin.	Män	Kvin.
Sociofili	.18	.40	— .37	— .16	— .34	— .22	.09	— .10
Hypersocialitet	.24	.19	— .19	— .01	— .18	— .20	.49	.19
Materiell miljöresistens	— .25	— .04	— .28	— .08	— .58	— .41	.11	.06
Interpersonell miljöresistens	— .14	— .17	— .27	— .07	— .47	— .29	— .11	— .22
Social instabilitet	— .03	.04	— .12	.00	— .27	— .42	.23	.23
Moralisk-etisk resistens	— .04	— .10	— .22	— .09	— .39	— .34	.03	.13
Social självständighet	— .09	— .01	— .03	.20	— .43	— .48	.14	.41

Tabell 5. Korrelationer mellan psykiatriskt och socialpsykologiskt orienterade personlighetsvariabler.

	Levnadsålder		Attityd till undersökning	
	Män	Kvin.	Män	Kvin.
Syntoni	.03	.01	.02	.17
Schizoidi	— .15	.05	— .03	.10
Asteni	— .08	.16	.02	— .23
Hysteroidi	— .04	— .01	.11	.26
Sociofili	.30	.14	— .11	.08
Hypersocialitet	— .05	.02	.18	.22
Materiell miljöresistens	.03	— .11	.04	.11
Interpersonell miljöresistens	.06	— .07	.09	— .01
Social instabilitet	.13	.01	.13	.21
Moralisk-etisk resistens	.08	— .06	— .18	.12
Social självständighet	— .06	— .15	.03	.17
Levnadsålder			— .01	.10
Attityd till undersökningen	— .01	.10		

Tabell 6. Samband mellan personlighetsvariabler och levnadsålder resp. attityd till undersökningen.

I tabell 6 redovisas sambanden mellan de olika personlighetsvariablerna å ena sidan samt levnadsålder och inställning till undersökningen å den andra sidan.

Slutsats

Valet av make/maka sker inte på en slump. Tidigare undersökningar har visat att kontrahenternas likheter ifråga om ålder, utbildning, familjesocial bakgrund, geografisk närhet m.m. spelar roll för valet av make/maka. Frågan om man därutöver har att göra med en valmekanism, knuten till kontrahenternas personlighetsdrag, har besvarats olika i olika studier. I den föreliggande undersökningen har påvisats en rad samband mellan kvinnans och mannens personlighetsmönster, vilket tyder på att valet av äkta hälft sker under hänsynstagande till personlighetsfaktorer.

De påvisade sambanden säger intet om vilka egenskapskonstellationer mellan parterna i ett äk-

tenskap som är lyckligast med hänsyn till den äktenskapliga harmonien. Detta problem kan tagas upp till särskild behandling vid en efterundersökning på föreliggande material, då den äktenskapliga anpassningen eller det äktenskapliga misslyckandet kan ställas i relation till de personlighetsvariabler som nu registrerats på ett relativt tidigt skede i äktenskapen.

REFERENSER

Boalt, G.: Familjesociologi. Natur & Kultur, Stockholm 1959.

Karlsson, G.: Val av make/maka. Kapitlet 5 i Familjen i samhället. Ed. Karlsson, G. och Trost, J. Svenska Bokförlaget, Stockholm 1965.

Lindgård, B.: Föreläsningar i medicinsk psykologi för arbetsterapeuter. Studentlitteratur, Lund 1966.

Lindgård, B.: Frågeschema för personlighetsbedömning. Stencil. Socialmedicinska institutionen, Göteborg, 1966.

Be De-kärlet

Uppsamlingskärl
för begagnade
sanitetsbindor

FORHINDRAR STOPP I AVLOPPET
NUMERA Även med påsar för att
lättare kunna tömmas.

Sanitetsbindförsäljning är nödvändig vid arbetsplatser, hotell och restauranger, skolor, offentliga lokaler. SANOMAT placeras i damrum eller på andra lämpliga platser och säljer denna nödvändighetsartikel snabbt och diskret, just när den behövs — utan att någon utomstående behöver besväras.

SANOMAT
Automat för
sanitetsbindor

STERNERS SPECIALFABRIKS AB, DALA-JÄRNA

Tel. 0281/202 69 och 202 70

ELITSTENOGRAFENS SKRIV- & BOKFÖRINGSBYRÅ AB

**RENSKRIVNING AV VETENSKAPLIGA
UPPSATSER, TABELLER, osv.**

ADRESSKRIVNING, DUPLICERING
ELEKTROSTENCILERING
FOTOKOPIERING
UTSKRIFT EFTER REX RECORDER OCH
BANDSPELARE

Tel. Skrivbyrån 21 67 01

Tel. Bokföringsbyrån 21 70 19